

Oponentský posudek na rigorózní práci

PhDr. Drahomír Suchánek, Ph.D.

Papežské konkláve roku 1903

Autor si zvolil úzce vymezené téma – konec zasahování státní moci do papežské volby v roce 1903. Jak známo, v tomto roce bylo naposledy použito tzv. *ius exclusivae*, jehož prostřednictvím světské vlády některých států mohly vylučovat kandidáty na Petrův stolec. Z konkláve vyšel tehdy vítězně Pius X., který záhy toto právo definitivně zrušil. Jedná se o téma v české odborné literatuře prakticky nezpracované, Drahomír Suchánek tedy použil zahraniční literaturu a editované prameny, a to v míře, nakolik to mohu jako medievista posoudit, dostačující. Výsledkem je dobře čitelný text, srozumitelný a fundovaný výklad. Jeho práce se nezabývá ovšem jen papežskou volbou z léta 1903, ale i obecně problematikou voleb římských biskupů. Samozřejmě je to téma tak obrovské, že první kapitola o ustanovování papežů do počátku novověku je nutně povrchní. Prizmatem je zde vliv světské moci na volbu, takže tento jev sleduje víceméně teprve od konstantinovského obratu, nicméně je škoda, že autor více nezdůraznil demokratické uspořádání biskupských voleb ve staré církvi. Také by bylo bývalo vhodné ve výkladu o středověkém vývoji blíže popsat zpočátku pozvolna, později mohutně se utužující papežský primát a centralizaci církevní moci, jejichž vliv na způsob papežské volby byl podstatný. Druhá kapitola se už věnuje vytváření speciálního práva exkluzivity v raném novověku a jeho podobě v 19. století. Protože existence tohoto práva byla úzce spojena s mezinárodním postavením a politikou Svatého stolce, zabývá se třetí kapitola v detailu politikou kontroverzního papeže Pia IX. (1846-1878) a jeho nástupce Lva XIII. (1878-1903), jejichž pontifikáty bezprostředně předcházely poslednímu zásahu světské moci do konkláve. Stěžejní a obsahově i stylisticky nejlepší kapitolou celého rigoróza je pátá o samotném konkláve z přelomu července a srpna 1903. Autor barvitě vylíčil oficiální i zákulisní jednání, dobře dokumentované v editovaných pramenech, vedoucí k užití práva veta vůči nadějnému kandidátovi na papežství kardinálu-státnímu sekretáři Rampollovi ze strany rakouského císaře Františka Josefa I. Samotný závěr práce je však trochu rozpačitý. Morální hodnocení Rakouska-Uherska, které prý zásahem do papežské volby jaksi ztratilo *raison d'être*, není podle mého soudu na místě, neboť příčiny pádu habsburské monarchie byly, jak známo, neskonale složitější. Konečně jako oponent musím zmínit také některé drobné terminologické nepřesnosti – na přelomu 19. a 20. století se musí použít název Rakousko-Uhersko, nikoliv Rakouské císařství (s. 6) a pojem „Duchesnem editované papežské životopisy“ (s. 9) je pro *Liber pontificalis* zavádějící, neboť to může vést k záměně s literárním žánrem životopisů, ve skutečnosti jsou to však „gesta pontificum romanorum“.

Moje kritické poznámky jsou ale jen dílčího rázu, jako celek považuji rigorózní práci za velmi zdařilou, autor dokázal přesně a poutavě vylíčit okolnosti papežské volby Pia X. a přitom vysvětlit dějiny právního institutu *ius exclusivae*.

Práci rád d o p o r u č u j i k obhajobě!

V Praze dne 15. září 2008

PhDr. Petr Kubín, Ph.D.